

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI
ZAKONA O ŽELJEZNICI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O ŽELJEZNICI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja

Kako je Republika Hrvatska postala punopravna članica Europske unije, to se nameće i nužnost cjelokupne revitalizacije željezničkog prometa, s ciljem smanjenja zagušenja i zakrčenosti i stvaranje sigurne, integrirane i konkurentne željeznice, te stvaranje pravno i tehnički integriranog željezničkog sustava.

Željeznička infrastruktura je javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske kojeg mogu koristiti svi zainteresirani željeznički prijevoznici, uz jednake uvjete, na način propisan Zakonom o željeznici (Narodne novine, broj 94/2013) i podzakonskim propisima donesenim na temelju toga Zakona.

Sukladno članku 9. Zakona o željeznici, građenje, modernizacija, obnova i održavanje željezničke infrastrukture u interesu je Republike Hrvatske.

Upravitelj infrastrukture je pravna osoba odgovorna za građenje, upravljanje, obnovu i održavanje željezničke infrastrukture, uključujući i organiziranje i reguliranje prometa, funkcije upravitelja infrastrukture na mreži ili dijelu mreže mogu se dodijeliti različitim pravnim osobama.

Sukladno Zakonu o podjeli trgovačkog društva HŽ Hrvatske željeznice d.o.o. (Narodne novine, br. 153/2005 i 57/2012) za obavljanje djelatnosti upravljanja željezničkom infrastrukturom osnovana je HŽ Infrastruktura d.o.o. kao upravitelj infrastrukture.

HŽ Infrastruktura d.o.o. je trgovačko društvo koje posluje temeljem Zakona o računovodstvu i Zakona o trgovačkim društvima. Slijedom toga, prilivi sredstava iz kredita za redovno poslovanje osiguravaju likvidnost HŽ Infrastrukture d.o.o., ali joj nisu prihod te se ovakav način financiranja negativno odražava na Financijske izvještaje HŽ Infrastrukture d.o.o. zbog čega su u prethodnom razdoblju u poslovnim knjigama iskazani značajni gubici koji premašuju iznos upisanog kapitala društva te stvorene kreditne obveze koje HŽ Infrastruktura d.o.o. nije u mogućnosti podmirivati. U uvjetima nedostatnih sredstava iz državnog proračuna u proteklom razdoblju, HŽ Infrastruktura d.o.o. je financijska sredstava potrebna za dostizanje planiranih ciljeva i izvršenje ugovornih obveza, uz suglasnost vlasnika, osigurala iz kredita uz državno jamstvo.

Budući je temeljem Zakona o željeznici i Ugovora o upravljanju, Vlasnik, Republika Hrvatska, u obvezi osigurati potrebna sredstva za financiranje održavanja, osuvremenjivanja, izgradnje željezničke infrastrukture, sredstva za organizaciju i reguliranje željezničkog prometa te sredstva za upravljanje društvom, HŽ Infrastruktura d.o.o. nije u mogućnosti podmirivati obveze po ovim kreditima te je člankom 65 stavkom 6. Zakona o željeznici (Narodne novine, broj 94/2013) predloženo preuzimanje ovih kredita HŽ Infrastrukture d.o.o. na teret državnog proračuna, a u stavku 5. preuzimanje kredita HŽ Putnički prijevoz d.o.o.

Naime, temeljem prethodnog Zakona o željeznici i u skladu sa Zakonom o sigurnosti u željezničkom prometu, Vlada Republike Hrvatske sklopila je 15. lipnja 2008. godina s HŽ Infrastrukturom d.o.o. Ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom. Ugovorom o upravljanju željezničkom infrastrukturom između Republike Hrvatske kao Vlasnika i HŽ Infrastrukture d.o.o. kao Upravitelja infrastrukture člankom 10. stavkom 1. predviđeno je: "Vlasnik infrastrukture obavezan je osigurati dostatna financijska sredstva za održavanje, (obnovu) osuvremenjivanje, izgradnju (i dogradnju) željezničke infrastrukture, sredstva za organizaciju i reguliranje željezničkog prometa te sredstva za upravljanje poduzećem."

Na temelju članka 65. stavka 6. Zakona o željeznici, Vlada Republike Hrvatske obvezala se, uzimajući u obzir odredbe posebnih propisa o državnim potporama, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu toga Zakona, donijeti odgovarajuće odluke radi smanjenja zaduženosti i financijske konsolidacije upravitelja infrastrukture – HŽ Infrastruktura d.o.o. Smanjenje zaduženosti i financijska konsolidacija odnosi se na kredite koje je upravitelj infrastrukture – HŽ Infrastruktura d.o.o. ugovorio za financiranje održavanja, modernizacije i izgradnje željezničke infrastrukture te sredstava za organizaciju i reguliranje željezničkog prometa kao i za pokriće ostalih gubitaka koji su nastali zbog upravljanja željezničkom infrastrukturom. Preneseni gubici i razlika između prihoda i rashoda ostvarenih do stupanja na snagu važećeg Zakona, društva HŽ Infrastruktura d.o.o. nadoknadit će se na teret javnog kapitala.

Dakle, imajući u vidu 1) gore navedenu obvezu Republike Hrvatske kao vlasnika u osiguranju potrebnih sredstava za financiranje javnih usluga – a što upravljanje javnim dobrom u općoj uporabi svakako jest, te 2) poduzetnika u teškoćama koji pruža tu javnu uslugu, potrebno je iznaći održiv i stalan izvor financiranja građenja, modernizacije, obnove i održavanja željezničke infrastrukture.

Postojećim Zakonom o željeznicama uređuje se financiranje željezničke infrastrukture iz naknada koje plaćaju korisnici željezničke infrastrukture, sredstava od ulaganja domaćih i stranih pravnih osoba, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i državnog proračuna te drugih izvora.

Nedostatak sredstava za financiranje željezničke infrastrukture Republika Hrvatska može osigurati i iz drugih izvora, temeljem ciljeva Nacionalnog programa i Srednjoročnog plana upravitelja infrastrukture.

Oblik održivog i stalnog izvora financiranja predstavljala bi naknada za financiranje željezničke infrastrukture koja bi bila uključena u trošarinu.

U hrvatskom pravnom sustavu materija trošarina uređena je u važećem Zakonu o trošarinama (Narodne novine, br. 22/2013, 32/2013 i 81/2013) i podzakonskim propisima donesenim na temelju toga Zakona. Člankom 84. stavkom 3. toga Zakona propisana je visina

trošarine na motorne benzine koji se koriste kao pogonska goriva i to: olovni i bezolovni benzin te plinsko ulje za pogon.

Ovim Prijedlogom zakona, naknada za financiranje željezničke infrastrukture kao javnog dobra u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske, bila bi uključena u trošarinu prema Zakonu o trošarinama - prihod državnog proračuna, a iz državnog proračuna uplaćivala bi se po litri naplaćene trošarine na energente: motorni benzin i plinska ulja koja se koriste kao pogonska goriva, u iznosu od 0,20 kuna na račun HŽ Infrastrukture d.o.o.

Naknada za financiranje željezničke infrastrukture iz trošarina je izvor financiranja kojom se upravitelju, HŽ Infrastrukturi d.o.o., nadoknađuje manjak prihoda zbog nedostatnih sredstva iz državnog proračuna za organizaciju i reguliranje prometa, održavanje željezničke infrastrukture te upravljanje društvom, sukladno Ugovoru o upravljanju željezničkom infrastrukturom.

b) Osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim Zakonom

Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o željeznici uređuje se sljedeće temeljno pitanje:

- propisivanje osnova i visine naknade za financiranje željezničke infrastrukture kao javnog dobra u općoj uporabi, koja se iz državnog proračuna uplaćuje po litri naplaćene trošarine na energente.

c) Posljedice koje će proisteći donošenjem ovoga Zakona

Donošenjem ovoga Zakona usklađuju se potrebe financiranja s potrebama organizacije i reguliranja prometa, održavanja željezničke infrastrukture, i upravljanja društvom te ispunjava obveza da Republika Hrvatska kao vlasnik infrastrukture osigura dodatna financijska sredstva u navedenu svrhu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu predloženog Zakona nije potrebno izdvajanje posebnih sredstava na teret državnog proračuna Republike Hrvatske.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenjem Zakona o željeznici (Narodne novine, broj 94/2013) člankom 21. stavkom 5. vlasnik željezničke infrastrukture Republika Hrvatska, obvezna je osigurati u računu dobiti i gubitka upravitelja infrastrukture, uravnoteženje prihoda i rashoda za željezničku infrastrukturu. Kako sredstva državnog proračuna za održavanje željezničke infrastrukture i upravljanje željezničkim prometom u prethodnim godinama pa tako i u prijedlogu proračuna za naredno trogodišnje razdoblje, nisu dovoljna za ostvarivanje postavljenih ciljeva revitalizacije željezničkog prometa, neophodno je od 1. siječnja 2014. godine osigurati stabilan izvor financiranja redovnog poslovanja upravitelja željezničkom infrastrukturom. Prema navedenom ocjenjuje se da postoje osobito opravdani razlozi za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku sukladno članku 203. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 31/2013), pa se predlaže donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O ŽELJEZNICI

Članak 1.

U Zakonu o željeznici (Narodne novine, broj 94/2013), u članku 21. stavku 1. iza podstavka 1. dodaje se podstavak 2. koji glasi:

„- sredstva ostvarena naknadom po litri naplaćene trošarine na energente“.

Dosadašnji podstavci „2., 3., 4., 5. i 6.“ postaju podstavci „3., 4., 5., 6. i 7.“.

U stavku 2. riječi: „2., 3. i 4.“ zamjenjuju se riječima: „2., 3., 4. i 5.“.

U stavku 4. riječi: „1., 2., 3. i 4.“ zamjenjuju se riječima: „1., 2., 3., 4. i 5.“.

Članak 2.

Iza članka 21. dodaje se naslov i članak 21.a koji glase:

*„Naknada za financiranje željezničke infrastrukture po
naplaćenju trošarini na energente*

Članak 21.a

(1) Naknada za financiranje željezničke infrastrukture iz članka 21. stavka 1. podstavka 2. ovoga Zakona uplaćuje se iz državnog proračuna na energente:

1. Motorne benzine koji se koriste kao pogonska goriva:

1.1. Olovni benzin iz tarifnih oznaka KN 2710 11 31, 2710 11 51, 2710 11 59,

1.2. Bezolovni benzin iz tarifnih oznaka KN 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49.

2. Plinska ulja iz tarifnih oznaka KN 2710 19 41 do 2710 19 49 koja se koriste kao pogonska goriva.

(2) Naknada iz stavka 1. ovoga članka uplaćuje se po litri naplaćene trošarine na energente, i to:

- u iznosu od 0,20 kuna na račun HŽ Infrastrukture d.o.o.“.

Članak 3.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2014. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Ovom se odredbom u članak 21. stavak 1. Zakona o željeznicama, a koji uređuje izvore financiranja željezničke infrastrukture, uvrštava dodatni izvor financiranja iskazan kroz sredstva ostvarena naknadom po litri naplaćene trošarine na energente.

Polazeći od promjene redoslijeda podstavaka, bilo je potrebno u daljnjim stavcima članka 21. uskladiti brojeve i dopuniti podstavcima stavka 1. na koje se odnose stavci 2. i 4. ovoga članka.

Članak 2.

Ovim se člankom, s obzirom na novi izvor financiranja željezničke infrastrukture kroz sredstva ostvarena naknadom po litri naplaćene trošarine na energente, propisuju energenti na koje se plaća naknada te visina naknade.

Člankom 84. stavkom 3. Zakona o trošarinama (Narodne novine, br. 22/2013, 32/2013 i 81/2013) propisana je visina trošarine na motorne benzine koji se koriste kao pogonska goriva i to: olovni i bezolovni benzin te plinsko ulje za pogon.

Naknada po litri naplaćene trošarine na energente za financiranje željezničke infrastrukture kao javnog dobra u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske, bila bi uključena u trošarinu prema Zakonu o trošarinama - prihod državnog proračuna, a iz državnog proračuna uplaćivala bi se po litri naplaćene trošarine na energente: motorni benzin i plinska ulja koja se koriste kao pogonska goriva, u iznosu od 0,20 kuna na račun HŽ Infrastrukture d.o.o.

Članak 3.

Ovim se člankom određuje dan stupanja na snagu ovoga Zakona.

**ODREDBA VAŽEĆEG ZAKONA
KOJA SE MIJENJA, ODNOSNO DOPUNJE**

Financiranje željezničke infrastrukture

Članak 21.

(1) Izvori sredstava za financiranje željezničke infrastrukture su:

- sredstva ostvarena naplatom naknada za korištenje željezničke infrastrukture
- sredstva državnog proračuna za održavanje željezničke infrastrukture i upravljanje željezničkim prometom
- sredstva državnog proračuna za građenje, modernizaciju obnovu i održavanje
- sredstva iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- sredstva od ulaganja domaćih i stranih pravnih osoba
- sredstva iz drugih izvora.

(2) Sredstva iz stavka 1. podstavaka 2., 3. i 4. ovoga članka kojima Republika Hrvatska financira održavanje željezničke infrastrukture i reguliranje željezničkog prijevoza vode se izdvojeno u poslovnim knjigama upravitelja infrastrukture. Preneseni gubici i razlika između prihoda i rashoda ostvarenih u poslovnoj godini nadoknađuje se na teret javnog kapitala.

(3) Sredstva osigurana u državnom proračunu, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostalih izvora, a koja su namijenjena financiranju željezničke infrastrukture, ne mogu se koristiti za potrebe financiranja željezničkog prijevoza.

(4) Nedostatak sredstava iz stavka 1. podstavaka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka Republika Hrvatska može osigurati i iz drugih izvora, temeljem ciljeva Nacionalnog programa i Srednjoročnog plana upravitelja infrastrukture.

(5) Vlasnik željezničke infrastrukture osigurat će, uzimajući u obzir normalne poslovne uvjete u razdoblju do pet godina, da u računu dobiti i gubitka upravitelja infrastrukture budu uravnoteženi prihodi i rashodi za željezničku infrastrukturu.